

ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น BEING DETERMINED EARLY CHILDHOOD TEACHERS

รัตนวดี รอดภิรมย์*

Ratanavadee Rodpirom *

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

Received: 25 April 2022

Accepted: 15 June 2022

บทคัดย่อ

ครูปฐมวัย นับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญรองจากผู้ปกครองของเด็ก ในฐานะบุคคลผู้วางรากฐานการพัฒนาของเด็กให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงเป็นผู้ที่ปูพื้นฐานความรู้เชิงวิชาการแก่เด็กเป็นด้านแรก ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดี อันเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของเด็ก หากครูปฐมวัยขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ขาดการอ่าน ค้นคว้าวิจัย พัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้และทักษะการสอน ขาดความมุ่งมั่นในการพัฒนาเด็ก ย่อมก่อให้เกิดผลเสียแก่เด็กทั้งในระยะต้นและระยะยาว รวมทั้งสร้างผลกระทบต่อสังคมในอนาคต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเร่งสร้างคุณลักษณะของครูปฐมวัยให้มีความเป็นครูผู้มุ่งมั่น ด้วยเพราะคุณลักษณะความเป็นครูผู้มุ่งมั่นจะช่วยให้ครูมองเห็นประโยชน์ของสถานการณ์ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามา และใช้สิ่งเหล่านั้นมาสร้างประโยชน์ทั้งกับตนเองและเด็ก โดยไม่ท้อแท้ ท้อถอยต่ออุปสรรค และมีความพร้อมที่จะสร้างความเจริญและความสุขแก่เด็กเสมอ

คำสำคัญ: ครูปฐมวัย, ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น, การพัฒนาความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น

* ผู้ประสานงาน: รัตนวดี รอดภิรมย์

อีเมล: atana2549@gmail.com

Abstract

Early childhood teachers are the second most influential force in the development of children after their parents. The teachers are defined as people who lay foundation for students' development to the fullest potential. Furthermore, the early childhood teachers have a critical role in being good role models which are beneficial to students' lives in the future. Conversely, the limited knowledge and understanding about early childhood development, the lack of self-improvement in teaching skills and the lack of commitment to early childhood development would be detrimental to students in both short and long terms. This leads an unexpected impact on society in the future. It is, therefore, imperative to develop a personal characteristic of being determined in the early childhood teachers to enhance their abilities in identifying opportunities and positivity in different situations for themselves and their students without giving up on obstacles. Consequently, the early childhood teachers are always well prepared to promote students' prosperity and happiness.

Keywords: Early Childhood Teachers, Being Determined, Personal Characteristic Development

บทนำ

ครูหรือบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพหลักด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความเจริญงอกงามทั้งทางกาย ทางจิตใจ และทางสติปัญญาอย่างต่อเนื่อง ครูเป็นผู้ช่วยให้ศิษย์ทำลายอวิชชาทั้งหลายเพื่อได้พัฒนาความเป็นมนุษย์ มีชีวิตจิตใจที่สูงกว่าสัตว์ทั้งหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 4; พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546: 225; พระเทพวิสุทธีเมธี, 2529: 92-94; สำนักงานเลขาธิการ ครุสภา, 2549: 115) ครูจึงนับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการสร้างและพัฒนาพลเมืองของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูปฐมวัยผู้ทำหน้าที่พัฒนาเด็กปฐมวัย

อันเป็นวัยก้าวแรก แห่งความสำคัญของชีวิตที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เจริญอย่างรวดเร็วที่สุด รวมทั้งเป็นช่วงวัยที่ต้องการการปลูกฝังและบ่มเพาะเป็นพิเศษ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555ก: 5) ครูปฐมวัยจึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญรองจากผู้ปกครองของเด็ก ในฐานะบุคคลที่จะวางรากฐานการพัฒนาของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพของเด็ก ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดี อันเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของเด็ก ทั้งนี้ปัจจุบันมีการศึกษาวิจัย และมีข่าวเกี่ยวกับครูปฐมวัย ที่พบว่าครูปฐมวัยขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ขาดการอ่านและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้และทักษะ การสอน ขาดความตั้งใจในการทำงาน ขาดความรักและความอดทนในวิชาชีพ รวมถึงการทำร้ายเด็กอนุบาล (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2555 ข: 5, 7; วิทยากร เชียงกูล, 2551: ๗, 107; ผู้จัดการ ออนไลน์, 2554) ปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเร่งแก้ไข สร้างและพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัย ให้เป็นผู้มีคุณลักษณะเหมาะสม สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยมี การพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม มีพัฒนาการตามวัยที่สมบูรณ์

ครูปฐมวัย

ครูปฐมวัย หรือผู้ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ปัจจุบันมี การให้ความหมายว่า ครูปฐมวัย หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพครูปฏิบัติหน้าที่อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ ให้กับเด็กปฐมวัยหรือเด็กที่อยู่ในช่วงแรกเกิด - 6 ปีบริบูรณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 4) ที่อยู่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชน เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีความเจริญก้าวหน้าของพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา (จิรวรรณ กาละดี, 2544: 10; สุวรรณี ทองคำ, 2549: 10) และจะต้องมีคุณสมบัติตามที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) กำหนด คือ ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้ ก) มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วยความรู้ 9 ประการ คือ (1) ความเป็นครู (2) ปรัชญาการศึกษา (3) ภาษาและวัฒนธรรม (4) จิตวิทยาสำหรับครู (5) หลักสูตร (6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา (9) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (10) การประกันคุณภาพการศึกษา และ (11) คุณธรรม จริยธรรม

และจรรยาบรรณ ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมิน ปฏิบัติการสอนตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการคุรุสภากำหนด คือ (1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน (2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชา เฉพาะในด้านความรู้ ประกอบด้วยการบูรณาการของสาระความรู้และสมรรถนะ ดังต่อไปนี้ (2.1) หลักการ แนวคิด และแนวโน้มทางการศึกษาปฐมวัย (2.2) พัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัย (2.3) การเรียนรู้ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย (2.4) การเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย (2.5) การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัย (2.6) การเรียนรู้ สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (2.7) การเรียนรู้สุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย (2.8) การ เรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

ด้วยความรู้ที่ถูกบ่มเพาะก่อนการเป็นครูปฐมวัย รวมถึงภาระหน้าที่ของครูปฐมวัย ที่สำคัญ คือ การปกป้องพิทักษ์สิทธิ ดูแลความปลอดภัยของเด็ก และการบ่มเพาะพลเมืองในวัยต้นของประเทศให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีคุณธรรม พื้นฐานของการเป็นมนุษย์ มีพื้นฐานของความมนุษย์ในยุคศตวรรษที่ 21 ตลอดจน การเป็นบุคคล ที่มีพร้อมสำหรับเรียนรู้ในระดับต่อไป ทำให้เห็นว่า ครูปฐมวัยนับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ไม่น้อยกว่าผู้ปกครองของเด็ก หรืออาจกล่าวได้ว่ามีความพิเศษมากกว่าผู้ปกครองของเด็กในฐานะ ผู้ปูพื้นฐานความรู้ในเชิงวิชาการแก่เด็ก เมื่อยามที่เด็กต้องจากผู้ปกครองมาโรงเรียน เด็กจะยึดถือครูแทนผู้ปกครองของตน ภาพของครูและการกระทำของครูเป็นสิ่งที่ประทับใจเด็ก ครูจึงต้องระวังท่าทาง การพูด ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ เพราะเด็กจะถือครูเป็นแบบอย่าง และเป็น การซึมซับโดยไม่รู้ตัว ดังนั้นการกระทำของครูปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็น การกระทำในเชิงบวกหรือเชิงลบ เด็กจะรับเข้าไปในตน และพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเมื่อถึง สถานการณ์ที่เอื้อต่อพฤติกรรมนั้น ๆ ดังนั้น ครูปฐมวัยจึงมิใช่เพียงผู้ดูแลอบรมสั่งสอนเด็กเท่านั้น แต่เป็นผู้มีหน้าที่ดัดศักยภาพของเด็ก ในทุกด้านให้ปรากฏเป็นภาพความเข้าใจตัวตนของเด็ก เป็นผู้สร้างความภาคภูมิใจและการนับถือตนเองให้แก่เด็กด้วยเพราะการที่บุคคลมีความเข้าใจตัวตนอย่างถูกต้อง มีความภาคภูมิใจ ในตนเอง มีความนับถือตนเองจะไม่นำตนเองไปสู่วัตถุสิ่งที่ไม่ดี

การพิจารณาความเป็นครูปฐมวัย นอกเหนือจากคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพแล้ว ปรมาจารย์ด้านการอนุบาลศึกษาของไทย อาทิ อาจารย์คุณหญิง เบญจา แสงมะลิ และอาจารย์

ราศี ทองสวัสดิ์ รวมถึงนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศหลายท่าน ได้ชี้ว่าคุณลักษณะสำคัญของความครูปฐมวัย สรุปได้ว่า บุคคลผู้ที่เข้าสู่อาชีพครูปฐมวัย หรือกำลังประกอบอาชีพครูปฐมวัย จะต้องมียุทธศาสตร์เด่นสำคัญ (เบญจา แสงมะลิ, 2550: 70-72 อ้างถึงใน สุณี บุญพิทักษ์, 2557: 244-247; ราศี ทองสวัสดิ์, 2537: 34-35, 118-122; และรัตนา จีวแหลม (2546: 29-30) มีดังนี้ 1) มีเจตคติที่ดีต่อเด็ก รักเด็ก เข้าใจยอมรับเด็ก รักในสิ่งที่ทำ และรักในการเรียนรู้ 2) มีความรอบรู้ในศาสตร์การศึกษาปฐมวัย วิชาชีพครู และใช้ความรู้ด้วยความรอบคอบ 3) มีทักษะต่าง ๆ ได้แก่ 3.1) การเป็นนักเล่น ชอบเล่น ยิ้มง่าย หัวเราะง่าย เล่นร่วมกับเด็กด้วยความสุข 3.2) การเป็นนักร้อง มีอารมณ์สุนทรีย์ รักเสียงเพลง 3.3) การเป็นนักรำ ชอบร้องรำทำเพลง แจ่มใส ร่าเริง คล่องแคล่วว่องไว 3.4) การเป็นนักเล่า สามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้เด็กฟัง โดยมีความรักความอบอุ่นแทรกอยู่ขณะเล่า 3.5) การเป็นนักฝัน ร่วมฝันกับเด็ก สนับสนุน ส่งเสริม ความพอฝันของเด็ก ให้อยู่ในขอบเขต ให้กำลังใจ แนะนำสิ่งที่เด็กฝันไปในทางที่ถูก คอยแก้ไข ปรับปรุงฝันของเด็กให้อยู่ ในภาวะความเป็นไปได้ในชีวิตจริง 3.6) การเป็นนักแต่ง รู้จักการแต่งหน้า แต่งเพลง แต่งนิทาน และแต่งบรรยากาศในห้องเรียน แต่งเพื่อให้ดึงดูดความสนใจ 3.7) การเป็นนักคิด รู้จักคิดวางแผนว่าจะทำอะไรก่อน ทำอะไรหลัง และผลกระทบที่ตามมา รู้จักคิดหาวิธีการ แก้ไขปัญหา เป็นนักคิดที่ไม่มีวันจบสิ้นการคิดสิ่งใหม่ 3.8) การเป็นนักทำ ทำในสิ่งที่ก่อประโยชน์กับเด็กปฐมวัย และบุคคลอื่น ๆ 4) มีเป้าหมายในการทำงานเพื่อการพัฒนาเด็ก พัฒนาดน และพัฒนาสังคม 5) มีพลังความเชื่อมั่นในตน ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ รับผิดชอบ และอดทน 6) มีความสามารถในการจัดการและแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ บนพื้นฐานการเคารพสิทธิของเด็ก ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง 7) มีความสุขสามารถปรับตัวในการทำงานหรือการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และ 8) มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มุ่งมั่นตั้งใจในการที่จะเป็นครูปฐมวัย

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ครูปฐมวัย หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ ให้กับเด็กปฐมวัยหรือเด็กที่อยู่ในช่วงแรกเกิด- 6 ปีบริบูรณ์ ที่อยู่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชน เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และสมอง รวมถึงต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่คุรุสภา กำหนดทั้งในด้านมาตรฐานความรู้และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ และที่สำคัญ ครูปฐมวัยจะต้องมีเจตคติที่ดีต่อเด็ก รักเด็ก เข้าใจยอมรับเด็ก รักในสิ่งที่ทำ และรักในการเรียนรู้

บทบาทหน้าที่ครูปฐมวัย

ครูผู้จะได้ชื่อว่าเป็นครูปฐมวัย จะต้องสามารถปฏิบัติบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ ประกอบด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 19-20, 40, 43, 45; ราศรี ทองสวัสดิ์, 2537: 34-35, 119-120; วัฒนา ปุณณฤทธิ์, 2542: 35; เยาวพา เดชะคุปต์, 2542: 133-135; พิมพ์พันธ์ เดชะ คุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2558: 1-3; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 47-51;) บทบาทดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ในการเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งการแสดงกิริยาท่าทาง การพูดด้วยเสียงที่สุภาพอ่อนโยน ไพเราะ นุ่มนวล แต่งกายเหมาะสมตามสภาพวัฒนธรรมท้องถิ่น มีระเบียบสะอาด ประหยัด อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่โอ้อวดความรู้ที่มี แต่มีความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติได้ มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครูและเด็ก

2. บทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้ดูแลเด็ก เข้าใจธรรมชาติและพฤติกรรมของเด็ก รู้และตอบสนองความต้องการของเด็กได้ รัก สนใจ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็ก เช่น การรับประทานอาหาร การพักผ่อน เป็นต้น ฝึกเด็กให้ช่วยเหลือตนเอง เรียนรู้หน้าที่ กล้าแสดงออก และมีความภาคภูมิใจในตนเอง สังเกตและส่งเสริม พัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งขัดเกลานิสสัยที่ไม่ดี เช่น ขี้โมโห ติอ เป็นต้น ตลอดจนให้อิสราภาพ แบบมีขอบเขตแก่เด็ก

3. บทบาทหน้าที่ในการจัดประสบการณ์หรือเสริมสร้างการเรียนรู้ โดยการยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสม มีความหมายและมีประโยชน์ต่อเด็ก ยึดหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เป็นแนวทาง

4. บทบาทหน้าที่ในการประเมินพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้ทราบระดับความสามารถด้านต่าง ๆ ของเด็ก รวมทั้งใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลการวางแผนทุกด้าน เช่น ด้านการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร เพื่อส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความสามารถเพิ่มมากขึ้น

5. บทบาทหน้าที่ในการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้สภาพแวดล้อมที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาเด็กตามที่กำหนดไว้

6. บทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้บริหารหลักสูตรและพัฒนาเทคโนโลยีการสอน

7. บทบาทหน้าที่ในการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาในระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

8. บทบาทหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์ติดต่อกับผู้ปกครอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้ปกครอง รวมถึงช่วยให้ครูรู้จักเด็กมากขึ้น ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจบุตรหลาน ของตนเองได้ดีขึ้น และเข้าใจการจัดการเรียนการสอนของทางโรงเรียน

9. บทบาทหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ด้วยการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ เช่น ให้ความช่วยเหลือประชาชนในการติดต่อธุระภายในโรงเรียน ให้ความช่วยเหลืองานของชุมชนโดยเฉพาะงานด้านขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น นำนักเรียนเข้าร่วมขบวนแห่ประเพณีของจังหวัด นำนักเรียน ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสากับชุมชน ฯลฯ และให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทางการบริหาร วิชาการ นันทนาการ จัดกิจกรรม และแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกัน เป็นต้น

10. บทบาทหน้าที่ในการพัฒนาตนในยุคศตวรรษที่ 21 ด้วยการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีทักษะเพื่อการเป็นครูมืออาชีพ ได้แก่ 10.1) ทักษะการสร้างหลักสูตร ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญ และจำเป็นของความก้าวหน้าทางการศึกษา รวมทั้งความอยู่รอดของสังคม และงานในทุกส่วน 10.2) ทักษะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งต้องใช้วิธีสอน รูปแบบการสอน แนวการสอน และเทคนิคการสอน อย่างหลากหลายเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับเด็กและสถานการณ์ 10.3) ทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ด้วย ความตระหนักและรู้คุณค่า เพื่อให้สามารถอธิบายเหตุผล แนวคิดการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ครู ของตนเองได้อย่างชัดเจน 10.4) ทักษะการประเมินการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการตรวจสอบการ เรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุง การเรียนการสอนให้บรรลุมาตรฐานที่กำหนด และใช้เป็นข้อมูลเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียน 10.5) ทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เป็นบทบาท สำคัญของครู ยุคใหม่ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 หมวด 4 มาตรา 30 (ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริม ให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา) 10.6) ทักษะการจัดการชั้นเรียน ที่จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมในแต่ละวันเป็นไปได้อย่างราบรื่น และ 10.7) ทักษะการพัฒนาลักษณะนิสัย ทักษะนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะ เป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการบ่มเพาะ ทั้งในบ้านและ นอกบ้าน และเป็นความร่วมมือทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็กมาโรงเรียน จำเป็นที่ครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็น

คนดี มีวินัย เก่ง และมีความสุขอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ เมื่อครูพบสถานการณ์ซึ่งเป็นโอกาสในการอบรมบ่มนิสัย ครูต้องใช้สถานการณ์นั้นให้เกิดประโยชน์ ภายใต้อารมณ์ที่เมตตาและความเข้าใจ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย มีความหลากหลายครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาเด็ก พัฒนาดน พัฒนาชุมชนและสังคม

ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น

ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น ถือเป็นคุณลักษณะใหม่ของครูปฐมวัย ที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิดความเป็นครูผู้มุ่งมั่น (The intentional teacher) ของ 2 กลุ่มแนวคิด คือ

กลุ่มที่ 1 แนวคิดการสอนอย่างมุ่งมั่นตามแนวของกรมสามัญศึกษา การจ้างงานและความสัมพันธ์ในการทำงานของรัฐบาลออสเตรเลีย (DEEWR: Department of education, employment and workplace relations) ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่สำหรับครูปฐมวัยในออสเตรเลีย ประมาณปี 2009 ซึ่งมีผลมาจากความไม่พอใจผลการวิจัย 20 ปีที่ผ่านมาที่ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitators) ในการคิดของเด็กมากกว่าการที่จะแสดงบทบาทการกระทำในการวางแผนการ เรียนรู้และการสอนเด็กซึ่งมีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ แนวคิดนี้ได้เสนอ 2 องค์ประกอบที่สำคัญ และเป็นสุดยอดของข้อมูล ได้แก่ แนวคิดเรื่องการต่อเติมความรู้ (Concept of scaffolding) และ แนวคิดการสอนอย่างมุ่งมั่น (Intentional teaching) บาร์นส์ (Barnes, 2012: 4-15) นักการศึกษาของออสเตรเลีย ที่ทำงานด้านเด็กปฐมวัยมากกว่า 20 ปี ได้อ้างอิงผลการวิจัยล่าสุดเรื่องการเรียน การสอนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ แนวคิดนี้เป็นส่วนสำคัญของการทำงานเพื่อการเรียนรู้ของเด็กเล็ก ในออสเตรเลีย (The early years learning framework for Australia) ที่ถูกออกแบบมาเพื่อให้แน่ใจว่าเด็กทุกคนจะผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อปัญหาและอุปสรรคในด้านความเท่าเทียมของเด็ก และเด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เพื่อจะนำไปสู่การบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนด การสอนอย่างมุ่งมั่นไม่ใช่คำที่ใช้อธิบายรูปแบบการสอนหรือเทคนิคการสอนที่เฉพาะเจาะจง แต่เป็นคำที่ใช้อธิบายการสอนที่เต็มไปด้วยการคิดรอบด้าน การมีเป้าหมายที่ชัดเจน และการปฏิบัติอย่างตั้งใจ และสิ่งสำคัญหนึ่งที่ถูกกล่าวถึง คือ การสอนอย่างมุ่งมั่นไม่ใช่สิ่งที่สามารถสังเกตได้ง่าย เป็นเพราะว่าการตัดสินใจต่าง ๆ จะอยู่ที่การทำงานของครู ซึ่งเป็นการกระทำโดยใช้ ความคิด ไม่ใช่กระทำเพราะความจำเป็นต้องทำ และในทางปฏิบัติ

คือ การที่ครูคอยเฝ้าสังเกตการ ปฏิสัมพันธ์ของเด็กๆ และในบางครั้งครูอาจจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มเด็กและอ่านเรื่องราวที่ เด็กไม่สามารถอ่านได้ (DEEWR, 2009: 12-18)

กลุ่มที่ 2 แนวคิดการสอนอย่างมุ่งมั่นตามแนวของเอปสแตน (Epstein) ผู้บริหารด้านเด็กปฐมวัยของมูลนิธิวิจัยการศึกษาไฮสโคป (High/scope educational research foundation) ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการทำงานกับเด็กในฐานะผู้สร้างหลักสูตรและเครื่องมือในการวัดประเมินผลสำหรับเด็ก รวมถึงการเป็นผู้กำกับดูแลผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาก่อนวัยที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมครูทั้ง ในและต่างประเทศ เอปสแตน (Epstein) ได้เขียนหนังสือให้กับสมาคมการศึกษาเด็กแห่งชาติ (NAEYC: National association for the education of young children) ด้วยประเด็นคำถามที่ว่า “วิธีการสอนที่ดีที่สุดเพื่อเด็กปฐมวัยนั้นคืออะไร” เอปสแตน (Epstein, 2007: 127-130) ได้ให้ คำอธิบายเพื่อลดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์และความขัดแย้งที่มากมายระหว่าง “การเรียนรู้ที่เด็ก เป็นผู้ริเริ่ม Child-initiated learning” (ครูอยู่เฉย ๆ: Passive teacher) กับ “การสอนโดยผู้ใหญ่เป็นผู้ชี้นำ Adult-directed instruction” (การใช้ต้นฉบับบทเรียน: Scribed lessons) ผ่านการวิจัยของ คณะกรรมการด้านการศึกษสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีข้อสรุปว่า เด็กต้องการโอกาสที่จะริเริ่มทำ กิจกรรม และปฏิบัติตามความสนใจของพวกเขา ซึ่งครูไม่ควรจะอยู่เฉยในระหว่างที่เด็กได้ริเริ่ม และควรเป็นผู้ชี้นำกิจกรรม ในทำนองเดียวกันเด็กควรได้ปฏิบัติกิจกรรมและตอบสนองระหว่างที่ครูเป็นผู้ริเริ่มและชี้นำกิจกรรม ครูที่ดีจะต้องช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กโดยใช้กิจกรรมทั้งสอง รูปแบบ เอปสแตน (Epstein) กล่าวว่า การสอนอย่างมุ่งมั่นเป็นการกระทำของครู ซึ่งมีการกำหนด ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงหรือมีเป้าหมายในใจเพื่อการพัฒนา และการเรียนรู้เชิงวิชาการ (Academic) ของเด็กในขอบเขตต่างๆ ได้แก่ การรู้หนังสือ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เช่นเดียวกับการเรียนรู้เบื้องต้นในด้านประเพณี (Traditional) ซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ สติปัญญา ร่างกาย และความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และทักษะที่สำคัญเหล่านี้เป็นสิ่งที่เด็ก ต้องการและจำเป็นต้องใช้เพื่อนำไปสู่ความเชี่ยวชาญ การสอนอย่างมุ่งมั่นต้องการความรู้ที่ กว้างขวางเกี่ยวกับแบบฉบับการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็ก และใช้วิธีการสอนที่เน้นพัฒนาการของเด็กเป็นหลักและเคารพการเรียนรู้ของเด็ก

จากที่มาของแนวคิดความเป็นครูผู้มุ่งมั่น ได้สะท้อนให้เห็นองค์ประกอบต่าง ๆ ของความเป็นครูผู้มุ่งมั่น รวมถึงรายการพฤติกรรมบ่งชี้ (Epstein, 2007: 1; 2009: 48-49; Bredekamp, 2011: 3; Maria & Diana, 2006: 10-15; Martin, 2009: 53) ดังนี้

1. ความรอบคอบ หมายถึง การมีความรู้จริงเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยในขอบเขตต่าง ๆ และรู้จริงในสิ่งที่ปฏิบัติหรือสิ่งที่คาดว่าจะปฏิบัติ สามารถนำความรู้ที่มีไปใช้ในการวางแผนงาน ปฏิบัติงาน และประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีการไตร่ตรองและอธิบายเหตุผลได้ ประกอบด้วย (1) รู้จริงเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยในขอบเขตต่างๆ เช่น พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย กลยุทธ์/วิธีการสอนเด็กปฐมวัยที่หลากหลาย เป็นต้น (2) รู้จริงในสิ่งที่จะปฏิบัติหรือคาดว่าจะปฏิบัติ สามารถอธิบาย/บอกเหตุผล และเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ (3) รู้วิธีการนำเสนอ ข้อมูลเพื่อสื่อสารกับผู้อื่น สามารถอธิบาย/บอกเหตุผล และเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ (4) รู้สึกสนุกกับการหาความรู้ และ (5) เชื่อว่าความรู้จะช่วยให้สามารถวางแผนงานปฏิบัติงาน และประเมินผลงานตามเป้าหมายได้/บอกเหตุผล และเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้

2. การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติ หมายถึง การวางแผนการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนอย่างรอบคอบ รู้สึกสนุกกับการวางแผนอย่างมีเป้าหมาย และเชื่อว่าการวางแผนอย่างมีเป้าหมายจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ประกอบด้วย (1) มีเป้าหมายในการปฏิบัติ สิ่งต่างๆ อย่างชัดเจน และอธิบายทิศทางการกระทำเพื่อนำไปสู่เป้าหมายได้ (2) วางแผนตามเป้าหมายอย่างรอบคอบ มีทั้งแผนจริงและแผนสำรอง มีการไตร่ตรองอธิบายเหตุผลเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับจากแผนที่วางไว้โดยใช้ความรู้ (3) วางแผนบนพื้นฐานความเชื่อว่าการมีส่วนร่วมนำไปสู่ความสำเร็จ (4) รู้สึกสนุกกับการวางแผนอย่างมีเป้าหมาย (5) เชื่อว่าการวางแผนอย่างมีเป้าหมายจะนำไปสู่ความสำเร็จ

3. ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตามเป้าหมาย หมายถึง การปฏิบัติสิ่งต่างๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ โดยบูรณาการความรู้ที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ ใช้การบันทึกและการถามตนเองเพื่อไตร่ตรองและประเมินผลการปฏิบัติ มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำไปสู่การค้นพบใหม่ และเชื่อว่าการมีส่วนร่วม การแบ่งปันการตัดสินใจ และการต่อเติมความรู้จะช่วยให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติตลอดจนรู้สึกสนุกกับการปฏิบัติงานและภาคภูมิใจในความสำเร็จที่ได้รับ ประกอบด้วย (1) มุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่กำหนด (2) บูรณาการความรู้ที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ (3) บันทึกการ

ปฏิบัติเพื่อไตร่ตรองและประเมินผลการปฏิบัติสม่ำเสมอ (4) ถามตนเองเพื่อไตร่ตรอง และประเมินผลการปฏิบัติสม่ำเสมอ (5) เชื่อว่าการวางแผนอย่างมีเป้าหมายจะนำไปสู่ความสำเร็จ (6) ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำไปสู่การค้นพบใหม่ (7) เชื่อว่าการมีส่วนร่วม การแบ่งปัน การตัดสินใจ และการต่อเติมความรู้ จะช่วยให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติ และ (8) รู้สึกสนุกกับการปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ และภาคภูมิใจในความสำเร็จที่ได้รับ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น เป็นคุณลักษณะของครูปฐมวัยที่มีความรอบคอบหรือรู้จริงรอบด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

การพัฒนาความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น

จากแนวคิดความเป็นครูผู้มุ่งมั่น รัตนวดี รอดภิรมย์ (2559) ที่ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็น พื้นฐานการศึกษาเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเป็นครูผู้ มุ่งมั่นของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ผลจากการศึกษาที่ช่วยให้สามารถนำมาใช้ เป็นข้อมูลประกอบการเร่งแก้ไข สร้างและพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัยเพื่อแก้ไขปัญหาของครูปฐมวัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีดังนี้

1. ครูปฐมวัยในปัจจุบัน นอกจากจะต้องมีความเป็นครูปฐมวัยแล้ว จำเป็นจะต้องมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาเด็ก ซึ่งหมายถึง มีความใส่ใจในทุกสถานการณ์ของชั้นเรียนที่เห็นว่า มีประโยชน์ และนำมาใช้เพื่อเตรียมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่

1.1 การคิดรอบด้าน หมายถึง การเห็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนหรือพัฒนางานอย่างหลากหลายจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เป็นการมองสถานการณ์อย่างรอบด้าน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ได้ ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประกอบการพิจารณาคุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วย 1) อธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนดีหรือส่วนเสียได้ 2) ระบุทางออกของสถานการณ์ในแง่ของการปฏิบัติได้ 3) ระบุสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับสถานการณ์นั้นได้ และ 4) ระบุประโยชน์ที่ได้จากสถานการณ์อย่างเห็นเหตุเป็นผล

1.2 การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติ หมายถึง การตัดสินใจเลือกประโยชน์ที่สำคัญหรือจำเป็นจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนหรือพัฒนางาน มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีการ และการตรวจสอบที่ชัดเจนโดยใช้ความรู้ ศาสตร์การศึกษาปฐมวัยและวิชาชีพครูอย่างรอบคอบ ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประกอบการพิจารณาคุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วย 1) จัดลำดับและเลือกประเด็นที่สำคัญของประโยชน์ที่ได้จากสถานการณ์ โดยใช้หลักการและเหตุผล 2) วางแผนกำหนดเป้าหมายของสิ่งที่จะปฏิบัติอย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ 3) กำหนดวิธีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบโดยยึดผลสำเร็จตามเป้าหมาย และ 4) กำหนดวิธีการตรวจสอบตามเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติ

1.3 การปฏิบัติอย่างตั้งใจ หมายถึง การปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ทุกขั้นตอน และในระหว่างการปฏิบัติมีการบันทึกข้อมูลเพื่อตรวจสอบผลเป็นระยะ มีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมหรือสร้างเครือข่ายความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมาย และมีการนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานมาปรับปรุงพัฒนางานต่อไป ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประกอบการพิจารณาคุณลักษณะด้านนี้ ประกอบด้วย 1) ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ทุกขั้นตอนให้บรรลุเป้าหมาย 2) บันทึกข้อมูลตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ 3) มีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4) แสวงหาความรู้เพิ่มเติมหรือสร้างเครือข่ายความรู้ในการพัฒนางานหรือนำความรู้มาปรับปรุงพัฒนางานต่อไป

2. ยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ที่จำเป็นต้องนำมาใช้เพื่อเร่งแก้ไข สร้าง และพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัยให้มีความมุ่งมั่น จะต้องอาศัยกระบวนการเสริมสร้างเสริมสร้างประสบการณ์แก่ครูปฐมวัยโดยใช้สถานการณ์หรือปัญหาจากการทำงานมากระตุ้นการสะท้อนคิดของครูซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของการพูดหรือการเขียน ให้โอกาสครูได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีการวางแผนอย่างมีเป้าหมายและลงมือปฏิบัติตามแผนภายใต้บรรยากาศการทำงานอย่างอิสระ มีการเคารพซึ่งกันและกัน มีการสนับสนุนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และมีการต่อเติมความรู้จากผู้ที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์มากกว่า โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างศรัทธาและรู้ปัญหา เป็นขั้นที่กระตุ้นให้ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในฐานะครูปฐมวัยและเห็นประโยชน์ของสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย โดยการสนทนาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานหรือการใช้สถานการณ์การทำงานของครูปฐมวัยในวิดิทัศน์

ขั้นที่ 2 ขั้นมองตนนำผลสู่การวางแผนศึกษา เป็นขั้นที่ครูประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเอง ผ่านการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานหรือปัญหาจากสถานการณ์การทำงานของครูปฐมวัยในวิดิทัศน์ โดยมีการบันทึกการสะท้อนคิดที่สะท้อนการมองสถานการณ์หรือปัญหาอย่างรอบด้าน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ และมีการนำผลการสะท้อนคิดมาสื่อสารให้กลุ่มเพื่อนครูรับทราบเพื่อร่วมกันประมวลผลสรุปนำไปสู่เป้าหมายของการค้นคว้า

ขั้นที่ 3 ขั้นค้นคว้าอย่างตั้งใจ เป็นขั้นที่กลุ่มครูร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจค้นคว้า และสร้างผลงานตามเป้าหมายที่กำหนด มีการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กลุ่มได้วางแผนไว้โดยปฏิบัติอย่างตั้งใจจนเกิดผลสำเร็จของงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นก้าวไปสู่ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น เป็นขั้นที่ครูประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเองหลังการปฏิบัติอย่างตั้งใจ โดยมีการนำเสนอผลงาน รวมถึงประสบการณ์เกี่ยวกับผลการทำงานตามเป้าหมายและความภาคภูมิใจที่มีต่อการค้นคว้า มีการสรุปกระบวนการที่ได้มาซึ่งผลสำเร็จ

3. การใช้ยุทธศาสตร์นี้เพื่อเร่งแก้ไข สร้างและพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัยให้มีความเป็นครูผู้มุ่งมั่นจะต้องมีการอำนวยความสะดวกโดยการจัดปัจจัยสนับสนุนการทำงาน อาทิ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงมีการจัดบรรยากาศการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือทีม ให้ความอิสระด้านการคิดและการทำงาน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น เป็นการพัฒนาคุณลักษณะของบุคคลผู้เป็นครูปฐมวัยให้มีการคิดรอบด้าน มองเห็นประโยชน์จากสถานการณ์ทุกสถานการณ์ไม่ว่าสถานการณ์เหล่านั้นจะอยู่ในลักษณะใด และนำสถานการณ์เหล่านั้นไปใช้เพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติ รวมถึงปฏิบัติตามเป้าหมายที่วางไว้ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ

ด้วยสถานการณ์ปัญหาของครูปฐมวัย โดยเฉพาะชาวการทำโทษเด็กของครูที่เลี้ยงหรือการนำผู้ที่ขาดความรู้ความเข้าใจเด็กมาเป็นครูปฐมวัย นับเป็นปัญหาที่ก่อผลกระทบต่องานครูปฐมวัยอย่างรุนแรง หากเพิกเฉยต่อปัญหาเหล่านี้หรือปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขหรือแก้ไขปัญหาลำนี้ไม่ถูกจุดสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นภัยเงียบที่มีความร้ายแรงพร้อมที่จะระเบิดเป็นปัญหาสังคมในอนาคต ผู้เขียนในฐานะที่เคยปฏิบัติหน้าที่ครูปฐมวัยประมาณ 10 ปี และเป็นอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมากกว่า 20 ปี และได้ปฏิบัติตาม

บทบาทหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มีเข้าใจในความหมายของความมุ่งมั่นเป็นอย่างดี และยืนยันได้ว่าคุณลักษณะความเป็นครูผู้มุ่งมั่น เป็นคุณลักษณะที่ต้องอาศัยการบ่มเพาะและมีการต่อเติมความรู้ (Scaffolding) สม่่าเสมอ หากคุณลักษณะนี้เกิดขึ้นกับบุคคลผู้ใดแล้วจะคงอยู่กับผู้นั้นตลอดไป ด้วยเพราะบุคคลผู้นั้นจะมองเห็นประโยชน์ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตและใช้สถานการณ์เหล่านั้นมาสร้างประโยชน์ทั้งกับตนเองและผู้อื่น บุคคลผู้นั้นจะมีความอดทนไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรค ด้วยเพราะการบ่มเพาะความคิดในทางบวกอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องทั้งเป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่จะสร้างความเจริญและความสุขเพื่อผู้อื่นเสมอ

บทสรุป

จากสถานการณ์ข่าวสารที่พบว่า ครูปฐมวัยขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ขาดการอ่านและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้และทักษะการสอน ขาดความตั้งใจในการทำงาน ขาดความรักและความอดทนในวิชาชีพ รวมถึงสถานการณ์ปัจจุบันจากภาวะโรคระบาดโควิดทำให้ระบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากระบบการเรียนรู้ในโรงเรียน (on-site) เป็นระบบการเรียนรู้ผ่านการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต (on-line) ที่มีความจำเป็นจะต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ของครูและเด็กปฐมวัย เพื่อส่งผลให้การเรียนรู้มีคุณภาพ (วิทยา วาโย, อภิรติ เจริญกุล, ฉัตรสุดา กานกายนต์, จรรยา คนใหญ่, 2563: 290) นับเป็นสถานการณ์สำคัญที่ทำให้ครูปฐมวัยหรือผู้ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็ก ซึ่งโดยปกตินอกเหนือจากการมีคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และการมีคุณลักษณะของครูปฐมวัยที่ดีจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน สร้าง และพัฒนาคุณลักษณะของตนเองเพิ่มเติม คือ การเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น ใส่ใจในทุกสถานการณ์ที่เห็นว่ามีประโยชน์และนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้เตรียมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ หมายถึงสามารถใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อการพัฒนาผู้เรียนด้วยการคิดรอบด้าน คือ สามารถมองสถานการณ์ได้อย่างรอบด้าน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ได้ รวมถึงการมีเป้าหมายที่ชัดเจน คือ สามารถตัดสินใจเลือกประโยชน์ที่สำคัญหรือจำเป็นจากสถานการณ์นั้นมาใช้ในการพัฒนาเด็กหรือพัฒนางาน มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีการ และการตรวจสอบที่ ชัดเจนโดยใช้ความรู้ ศาสตร์การศึกษาปฐมวัยและวิชาชีพครูอย่างรอบคอบ ตลอดจนการปฏิบัติอย่างตั้งใจ คือ ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลในระหว่างการปฏิบัติเป็นระยะ

มีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และมีการนำความรู้ที่ได้จากประสบการณ์การปฏิบัติงานมาใช้
แก้ไขปรับปรุงพัฒนางานต่อไป ความเป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่นเป็นคุณลักษณะที่ครูทุกคน
สามารถสร้างได้โดยอาศัยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ครูสะท้อนคิดผลการทำงาน
ของตนเองภายใต้บรรยากาศของการเคารพซึ่งกันและกัน และมีการต่อเติมความรู้จากผู้มี
ความรู้หรือมีประสบการณ์มากกว่า ดังนั้น จึงไม่เป็นการยากที่ครูปฐมวัยจะปรับเปลี่ยนตนเอง
ให้เป็นครูปฐมวัยผู้มุ่งมั่น หากครูปฐมวัยทุกคนได้รับการอำนวยความสะดวกโดยการจัดปัจจัย
สนับสนุนการทำงาน อาทิ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงมีการจัดบรรยากาศของการทำงานเป็นทีม
และให้ความเป็นอิสระด้านการคิดและการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับ
เด็กอายุ 3-5 ปี**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรวรรณ กาละดี. (2544). **คุณสมบัติของครูปฐมวัยที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติ
ทางการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2554). **ครูปฐมวัยมีปัญหาอันเนื่องมาปรับตามสิ่งแวดล้อมคุณภาพชีวิต**.
สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2565, จาก [http://www.manager.co.th/QOL/View
News.aspx?NewsID=9540000106612](http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9540000106612).
- พระเทพวิสุทธิเมธี. (2529). **ธรรมสำหรับครู**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข. (2558). **รู้เนื้อหาก่อน สอนเก่ง การเปลี่ยน
วัฒนธรรมคุณภาพ ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: แม่คำจำกัด.
- รัตนวดี รอดภิรมย์. (2559). **การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเป็นครูผู้มุ่งมั่นของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- รัตนา จีวแหลม. (2546). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามแนวทางปฏิรูปครูในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ราศรี ทองสวัสดิ์. (2537). **เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ชมรมไทยอิสราเอล.
- วัฒนา ปุณณฤทธิ. (2542). **การจัดสภาพแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- วิทยา วาโย, อภริตี เจริญกุล, ฉัตรสุตา กานกายนต์ และ จรรยา คนใหญ่. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน [Electronic version]. **ศูนย์อนามัยที่ 9, 14(34), 285-298.**
- วิทยากร เชียงกุล. (2551). **สภาวะการศึกษาไทยปี 2550/2551“ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพของการศึกษาไทย”**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี.คอมมูนิกเคชั่น.
- สุณี บุญพิทักษ์. (2557). **วิจัยชั้นเรียนปฐมวัย: หลักปฏิบัติจากประสบการณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุวรรณี ทองคำ. (2549). **ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเอกชนกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). **เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). **คู่มือการปฏิบัติงานการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555ก). **แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ตามนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ .ศ . 2555-2559**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555ข). **รายงานการวิจัยเรื่อง มาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: บริษัท โบนัส พรี่เพรส.
- Barnes, S. (2012). **Making Sense of Intentional Teaching**. Australia: Children's Services Central.
- Bredenkamp, S. (2011). **The Joy of Learning: Effective Curriculum & Assessment for Young Children**. Retrieved May 10,2014, from http://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/hslc/hs/calendar/summit/Sue_Bredenkamp_OHS_Summit_Feb2011.pdf.
- Commonwealth of Australia. (2009). **Belonging, being and becoming: The early years learning framework for Australia**. Canberra, ACT: Department of Education, Employment and Workplace Relations for the Council of Australian Governments.
- Epstein, A. S. (2007). **The Intentional Teacher. Choosing the best Strategies for Young Children's Learning**. Washington DC: National Association for the Education of Young Children.
- Epstein, A. S. (2009). **Think before you (inter)act: what it means to be an intentional teacher**. Retrieved May 23, 2019, from. <https://citeseerx.istpsu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.476.9053&rep=rep1&type=pdf>.

- Maria, R. & Diana, J. (2006). A Qualitative Investigation of Primary Teachers' Intentional Strategies for Promoting Development in Early Childhood. In **Paper presented at the 37th Annual Northeast Educational Research Association Conference**, October 18-20, Kerhonkson, New York.
- Martin, J. (2009). Using the principles of intentional teaching to communicate effectively with parents. **Exchange magazine**, January/February, 53-56.